

Viorel ROTILĂ
Lidia CELMARE

**CONSECINȚE ALE MIGRAȚIEI PERSONALULUI MEDICAL
DIN ROMÂNIA. PUNCTUL DE VEDERE AL MANAGERILOR
DIN SISTEMUL SANITAR**

Abstract

Consequences of Romanian health care workers migration. The perspective of the managers from medical system

The subject of this study is the opinion of hospital's managers concerning the migration phenomenon, about his consequences and about the solution to avoid them; for this we addressed a questionnaire to all the hospital's managers from Romania in September 2007. The conclusions of the research are that Romania is confronting with an accentuated migration of the medical personnel from health care sector that is determinate especially by the big differences between the levels of the salary from Romania and the salary from the destination country (especially from Italy). The massive migrations of the medical personnel from health care system entail the decrease of the professional level, thus affecting the quality of health care. The Romanian health care is confronting now with a lack of skilled personnel, lack that is in progress. According the managers, the main measurement that can determine the limitation of the persons that leave and that can concur at the stabilization of the situation is the major increase of the salaries, followed by the improvement of the work conditions.

Precizări metodologice

Studiul a fost realizat în perioada septembrie-octombrie 2007 și a avut ca subiecți toți managerii unităților sanitare din România, inclusiv directorii Autorităților de Sănătate Publică. El vine în completarea studiilor anterioare ce au avut ca subiecți salariați ai sistemului sanitar din România, încercând să surprindă și opinia managerilor despre situația migrației personalului angajat în sistemul sanitar și efectele acestei migrații; de aceea el trebuie privit ca fiind direct legat de celelalte studii. Ipotezele care au stat la baza prezentului

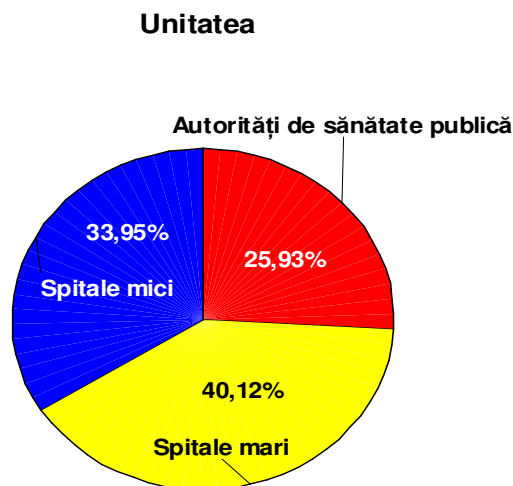
studiu au fost elaborate plecând de la rezultatele studiilor anterioare; astfel, principalele ipoteze sunt:

- România se confruntă cu o migrațiune accentuată a salariaților din sistemul sanitar determinată în special de diferențele mari dintre nivelul salariilor din România și cel al țărilor de destinație (în special Italia).
- Migrația masivă a personalului din sistem conduce la scăderea nivelului de pregătire a personalului, afectând astfel calitatea îngrijirilor acordate pacienților.
- Sistemul sanitar românesc se confruntă cu o lipsă de personal calificat, lipsă care se accentuează continuu.
- Măsura principală care ar conduce la limitarea plecărilor și la stabilizarea situației o constituie creșterea semnificativă a salariilor, urmată de îmbunătățirea condițiilor de lucru.

Anticipând concluziile studiilor putem spune că toate aceste ipoteze au fost confirmate de majoritatea managerilor din sistemul sanitar.

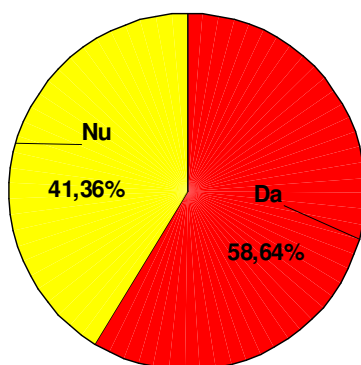
Subiecții au trebuit să răspundă la un set de întrebări deschise și să precizeze numărul celor plecați în perioada avută în vedere.

Studiul a fost desfășurat cu sprijinul Ministerului Sănătăți Publice și instituțiilor din subordinea sa.

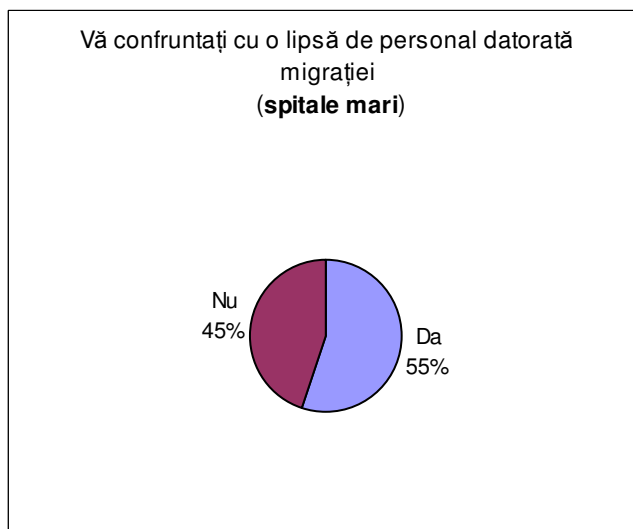
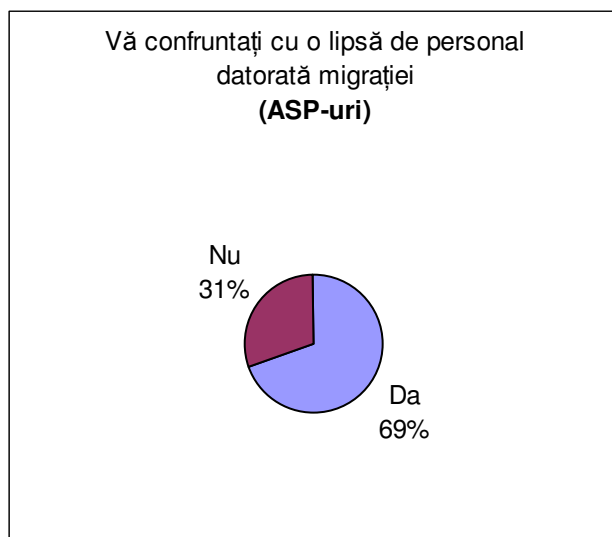
Studiul a avut în atenție atât managerii unităților sanitare publice (mari și mici) cât și directorii Autorităților de Sănătate Publică în calitatea lor de coordonatori ai activităților sanitare la nivel de județ.

Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației?

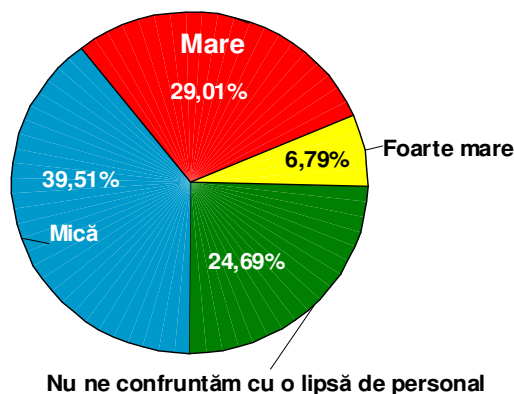
Cca. 60% dintre repondenți au indicat, prin răspunsul direct la această întrebare, lipsa personalului medical din cauza migrației acestuia.

Unitatea vs. Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației?		Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației?		Total
		Da	Nu	
Unitatea	Autorități de sănătate publică	17,9%	8,0%	25,9%
	Spitale mari	22,2%	17,9%	40,1%
	Spitale mici	18,5%	15,4%	34,0%
Total		58,6%	41,4%	100,0%

69% dintre ASP-uri declară că se confruntă cu lipsă de personal datorită migrației în timp ce doar 31% declară că nu au înregistrat o lipsă de personal din acest motiv. Având în vedere faptul că Autoritățile de Sănătate Publică sunt cele care dețin informații despre întreaga activitate sanitară dintr-un județ considerăm punctul lor de vedere ca fiind relevant pentru ansamblul situației. Datele indică o distribuție neuniformă pe ansamblul țării a plecărilor la muncă în străinătate a persoanelor care lucrează în sistem. Se poate remarca faptul că spitalele mari se confruntă cu o lipsă de personal în mai mare măsură decât spitalele mici.

Cat de mare este lipsa de personal cu care va confruntați?

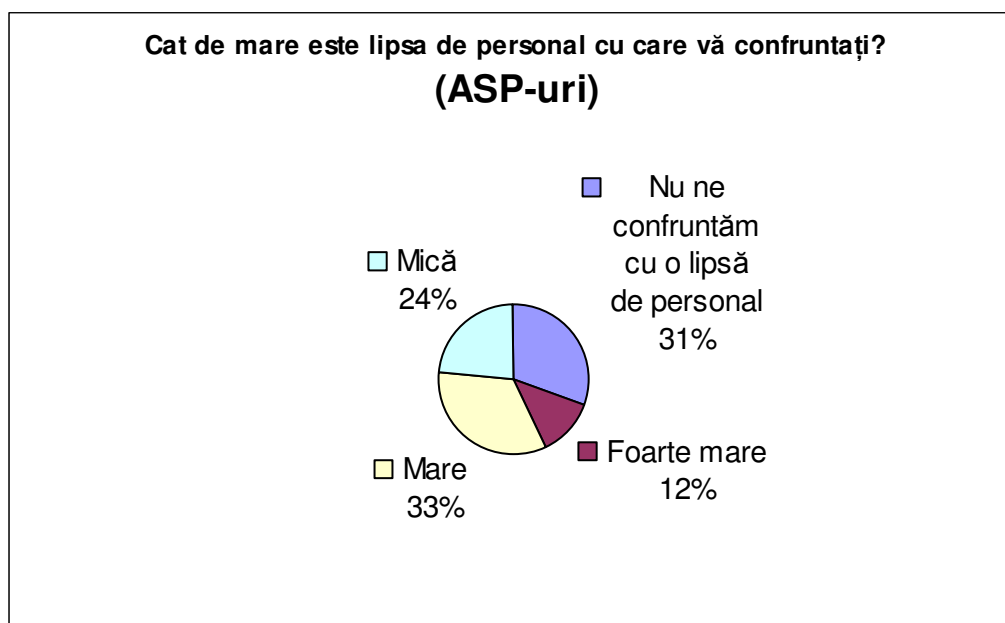
În ceea ce privește mărimea lipsei, evaluată în funcție de indicațiile repondenților date în acest sens, putem constata că 36% dintre managerii unităților sanitare din țară indică o lipsă mare și foarte mare a personalului în timp ce doar 25% dintre ei declară că nu se confruntă cu o lipsă de personal. Având în vedere și datele din tabelul de mai jos putem constata că procentul managerilor care nu se confruntă cu o lipsă de personal este în final de cca. 25%.

Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației? vs. Cât de mare este lipsa de personal cu care vă confrunțați?		Cat de mare este lipsa de personal cu care vă confrunțați?				Total
		Nu ne confruntăm cu o lipsă de personal	Foarte mare	Mare	Mică	
Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației?	Da	3,1%	6,8%	27,8%	21,0%	58,6%
	Nu	21,6%		1,2%	18,5%	41,4%
Total		24,7%	6,8%	29,0%	39,5%	100,0%

Poate fi observat faptul că 18,5% dintre managerii din sistemul sanitar deși consideră că nu se confruntă cu o lipsă de personal datorată migrației declară în același timp că au înregistrează o lipsă de personal doar într-o mică măsură.

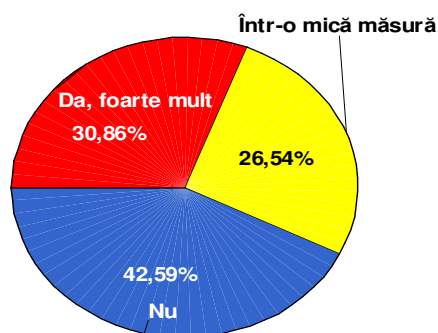
Unitatea vs. Cât de mare este lipsa de personal cu care vă confrunțați?		Cât de mare este lipsa de personal cu care vă confrunțați?				Total
		Nu ne confruntăm cu o lipsă de personal	Foarte mare	Mare	Mică	
Unitatea	Autorități de sănătate publică	8,0%	3,1%	8,6%	6,2%	25,9%
	Spitale mari	6,2%	1,9%	13,0%	19,1%	40,1%
	Spitale mici	10,5%	1,9%	7,4%	14,2%	34,0%
Total		24,7%	6,8%	29,0%	39,5%	100,0%

Defalcarea pe unități a mărimii lipsei indică în primul rând diferențe notabile între spitalele mari și cele mici: spitalele mari se confruntă într-un procent mai mare cu o lipsă „mică” și „mare” de personal din cauza migrației decât cele mici, în timp ce spitalele mici indică într-un procent mai mare faptul că nu au o lipsă de personal.

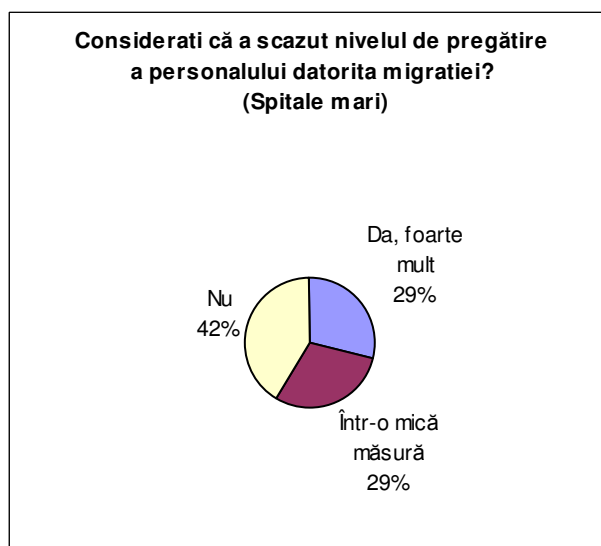
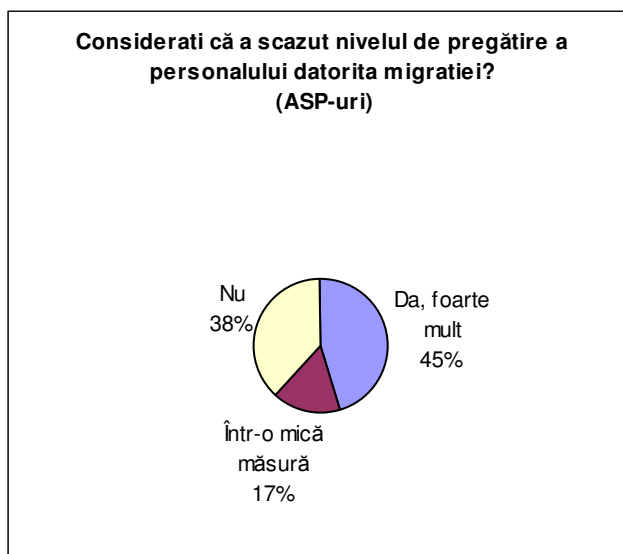
Dacă luăm în considerare opinia managerilor ASP-urilor putem constata că procentul județelor care se confruntă cu o lipsă mare și foarte mare de personal din cauza migrației este 43% în timp ce în 31% din cazuri nu este indicată lipsa de personal.

Considerati că a scăzut nivelul de pregătire a personalului datorita migrației?

Putem constata că 57% dintre managerii din sistem consideră că nivelul de pregătire a personalului medical a scăzut datorită migrației, fapt care confirmă ipotezele noastre în acest sens elaborate plecând de la alte studii desfășurate în sistem.

Unitatea vs. Considerați că a scăzut nivelul de pregătire a personalului datorita migrației?		Considerați că a scăzut nivelul de pregătire a personalului datorită migrației?			Total
		Da, foarte mult	Într-o mică măsură	Nu	
Unitatea	Autorități de sănătate publică	11,7%	4,3%	9,9%	25,9%
	Spitale mari	11,7%	11,7%	16,7%	40,1%
	Spitale mici	7,4%	10,5%	16,0%	34,0%
Total		30,9%	26,5%	42,6%	100,0%

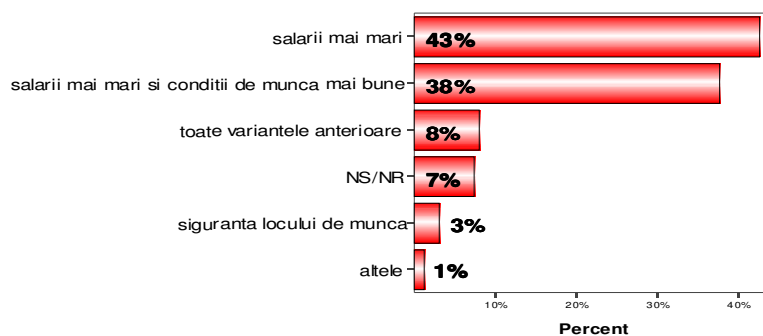

Desfășurarea datelor pe tipuri de unități indică diferențe semnificative între situația pe județe și cea pe spitalele mari; astfel, 45% dintre ASP-uri au indicat faptul că nivelul de pregătire a personalului în urma migrației a scăzut foarte mult și 38% indică faptul că nu a scăzut, în timp ce în cazul spitalelor mari 29% dintre manageri apreciază că a scăzut foarte mult nivelul de pregătire a personalului medical iar 42% dintre ei consideră că nu a scăzut; această situație indică faptul că în cea mai mare parte pleacă personalul bine pregătit.

Vă confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației? vs. Considerați că a scăzut nivelul de pregătire a personalului datorită migrației?		Considerați că a scăzut nivelul de pregătire a personalului datorită migrației?			Total
		Da, foarte mult	Într-o mică măsură	Nu	
Va confrunțați cu o lipsă de personal datorată migrației?	Da	27,2%	21,0%	10,5%	58,6%
	Nu	3,7%	5,6%	32,1%	41,4%
Total		30,9%	26,5%	42,6%	100,0%

Se remarcă faptul că cea mai mare parte din managerii care consideră că a scăzut nivelul de pregătire a personalului din cauza migrației declară că nu se confruntă cu o lipsă de personal din această cauză. În același timp, din totalul de 58,6% al celor care au indicat ca se confruntă cu o lipsă de personal din cauza migrației 10,5% consideră că nu a scăzut nivelul de pregătire a salariaților din cauza plecărilor.

Ce ar motiva personalul sa ramana angajat in unitatea dvs.?

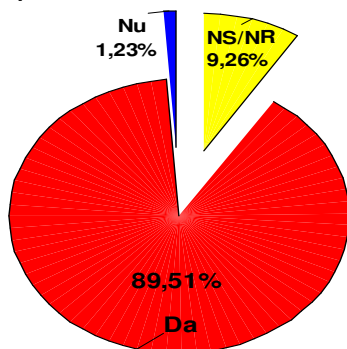

Putem constata că 81% dintre managerii din unitățile sanitare consideră că este nevoie de salarii mai mari pentru ca personalul sanitar să nu mai plece la muncă în alte țări.

Unitatea vs. Ce ar motiva personalul să rămână angajat în unitatea dvs.?		Ce ar motiva personalul sa rămână angajat în unitatea dvs.?						Total
		NS/NR	salarii mai mari	salarii mai mari și condiții de munca mai bune	siguranța locului de munca	Toate variantele anterioare	altele	
Unitatea	Autorități de sănătate publică	1,2%	9,9%	10,5%	0,6%	3,7%		25,9%
	Spitale mari	2,5%	19,8%	13,6%	1,9%	1,2%	1,2%	40,1%
	Spitale mici	3,7%	13,0%	13,6%	0,6%	3,1%		34,0%
Total		7,4%	42,6%	37,7%	3,1%	8,0%	1,2%	100,0%

Se poate remarca faptul că managerii spitalelor mari sunt în mai mare măsură preocupați de acordarea unor salarii mai mari în timp ce conducătorii Autorităților de Sănătate Publică și spitalele mici pun accentul în mai mare măsură pe „salarii mai mari și condiții mai bune de muncă”.

Considerati oportuna crearea unui cadru legislativ european in domeniul sanatatii?

Este evident faptul că în cea mai mare parte managerii din sistemul sanitar mizează pe crearea unui cadru legislativ european în domeniul sănătății pentru rezolvarea problemelor din sistem. Este posibil însă ca modalitatea și nivelul actual de finanțare a sistemului de sănătate românesc să

nu facă față cerințelor europene în domeniu un exemplu în acest sens constituindu-l discuțiile legate de Formularul E112 prin intermediul căruia se poate obține acceptul pentru a efectua tratamente în străinătate, în cazuri bine precizate, Casa Națională de Asigurări Sociale de Sănătate urmând a acoperi cheltuielile cu astfel de tratamente. Avem în vedere aici și Hotărârile Curții de Justiție a Comunității Europene care a decis în mod constant în favoarea drepturilor cetățenilor de a beneficia de servicii medicale în alt stat membru al UE.

Concluzii

- Cca. 70% dintre directorii Autorităților de Sănătate Publică din România indică faptul că județele lor se confruntă cu o lipsă de personal datorită migrației. Situația arată în același timp o repartiție uniformă a plecărilor la nivelul întregii țări.
- Cca. 60% dintre totalul managerilor unităților sanitare din România declară că se confruntă cu o lipsă de personal datorită nivelului ridicat de migrație a acestei categorii de personal; trebuie observat însă că 18,5% dintre manageri deși au indicat că le lipsește într-o oarecare măsură personalul necesar nu au indicat în același timp că se confruntă cu o lipsă de personal.
- Din perspectiva distribuției pe zone putem constata că 43% dintre județe se confruntă cu o lipsă foarte mare și mare a personalului necesar pentru a asigura buna funcționare a unităților sanitare.
- 57% dintre managerii din sistem consideră că nivelul de pregătire a personalului medical a scăzut datorită migrației, fapt care confirmă ipotezele noastre în acest sens elaborate plecând de la alte studii desfășurate în sistem; 45% dintre ASP-uri au indicat faptul că nivelul de pregătire a personalului a scăzut foarte mult în urma migrației, situație ce indică faptul că în cea mai mare parte pleacă personalul bine pregătit.
- 81% dintre managerii din unitățile sanitare consideră că este nevoie de salarii mai mari pentru ca personalul sanitar să nu mai plece la muncă în alte țări.
- Cca. 90% dintre managerii din sistemul sanitar din România doresc crearea unui cadru legislativ în domeniul sanitar care să vină în sprijinul rezolvării problemelor existente.

În ceea ce privește numărul plecați în străinătate datele culese pe aceeași cale, referitoare la perioada ianuarie-septembrie 2007, indică următoarea situație:

Totalul salariaților plecați:	2288
Din care:	
- medici	339
- asistenți medicali	1835
- alt personal sanitar superior	54.

Putem spune astfel că din punctul de vedere al managerilor din sistemul sanitar din România:

- **România se confruntă cu o migrațiune accentuată a salariaților din sistemul sanitar determinată în special de diferențele mari dintre nivelul salariilor din România și cel al țărilor de destinație (în special Italia).**

- **Migrația masivă a personalului din sistem conduce la scăderea nivelului de pregătire a personalului, afectând astfel calitatea îngrijirilor acordate.**

- **Sistemul sanitar românesc se confruntă cu o lipsă de personal calificat, lipsă care se accentuează continuu.**

- Măsura principală care ar conduce la limitarea plecărilor și la stabilizarea situației o constituie creșterea semnificativă a salariilor, urmată de îmbunătățirea condițiilor de lucru.